

John R. W. Stott

Romani

Comentariu expozitiv

Traducere de Ion Ciobanu

Cuprins

Lista principalelor abrevieri	7
Prefața autorului	9
Prolegomena	13
1. Influența epistolei	14
2. Noi provocări aduse vechilor tradiții	19
3. Obiectivele urmărite de Pavel în epistolă	29
4. Scurtă prezentare a Epistolei către romani	35
Introducere: Evanghelia lui Dumnezeu și dorința lui Pavel de a o împărtăși altora (1:1–17)	45
1. Pavel și Evanghelia (1:1–6)	47
2. Pavel și romanii (1:7–13)	57
3. Pavel și evanghelizarea (1:14–17)	61
A. Mânia lui Dumnezeu îndreptată împotriva întregii omeniri (1:18–3:20)	71
4. Societatea depravată a neamurilor (1:18–32)	75
5. Moralizatorii critici (2:1–16)	89
6. Iudeul încrezător în sine (2:17–3:8)	103
7. Întreaga speță umană (3:9–20)	115

B. Harul lui Dumnezeu în Evanghelie (3:21–8:39)	123
8. Neprihănirea lui Dumnezeu revelată și exemplificată (3:21–4:25)	125
9. Poporul lui Dumnezeu unit în Hristos (5:1–6:23)	163
10. Legea lui Dumnezeu și ucenicia creștină (7:1–25)	227
11. Duhul lui Dumnezeu în copiii lui Dumnezeu (8:1–39)	259
C. Planul lui Dumnezeu pentru evrei și neamuri (9–11)	317
12. Căderea lui Israel: hotărârea mai dinainte a lui Dumnezeu prin care se făcea o alegere (9:1–33)	319
13. Greșeala lui Israel: exasperarea lui Dumnezeu din pricina neascultării lor (10:1–21)	341
14. Viitorul lui Israel: planul lui Dumnezeu pe termen lung (11:1–32)	355
15. Doxologie (11:33–36)	377
16. Un manifest al evanghelizării	381
D. Voia lui Dumnezeu	
privind relațiile transformate (12:1–15:13)	385
17. Relația noastră cu Dumnezeu: trupuri închinat Lui și minți înnoite (12:1–2)	389
18. Relația cu noi înșine: să avem o părere cumpătată despre darurile noastre (12:3–8)	395
19. Relațiile dintre noi: dragostea în familia lui Dumnezeu (12:9–16)	401
20. Relația noastră cu dușmanii: nu răzbunare, ci slujire (12:17–21)	407
21. Relația noastră cu statul: cetățeni scrupuloși (13:1–7)	413
22. Relația noastră cu Legea: împlinirea ei prin iubirea aproapelui (13:8–10)	425
23. Relația noastră cu ziua: trăind în „deja” și în „nu încă” (13:11–14)	429
24. Relația noastră cu cel slab: să-l primim bine și să nu-l disprețuim, să nu-l judecăm și să nu-l jignim (14:1–15:13)	435
Concluzie: Providența lui Dumnezeu	
în lucrarea lui Pavel (15:14–16:27)	461
25. Slujba apostolică (15:14–22)	463
26. Planurile de călătorie (15:23–33)	471
27. Aprecierile și salutările (16:1–16)	481
28. Avertismentele, mesajele și doxologia (16:17–27)	489
Ghid de studiu	499
Bibliografie	523

Prolegomena

Epistola lui Pavel către romani poate fi considerată un manifest creștin. Fără îndoială, este totodată și o scrisoare, al cărei conținut a fost determinat de situația în care se aflau apostolul și credincioșii din Roma la momentul respectiv. Cu toate acestea, ea rămâne un manifest nemuritor, un manifest al libertății prin Isus Hristos. Această epistolă este cea mai completă, cea mai clară și cea mai măreață prezentare a Evangheliei din întregul Nou Testament. Mesajul ei nu este că „omul s-a născut liber, dar pretutindeni el se află în lanțuri”, cum afirma Rousseau la începutul *Contractului social* (1762), ci acela că oamenii se nasc în păcat și robie, iar Isus Hristos a venit să ne elibereze. Aici se dezvăluie vestea bună a eliberării, eliberare de sfânta mânia a lui Dumnezeu care vine peste orice nelegiuire, eliberare de înstrăinare în vederea împăcării, eliberare de sub osânda Legii lui Dumnezeu, eliberare din ceea ce Malcolm Muggeridge denumea „strâmta și întunecata temniță a eului nostru”, eliberare de frica morții, iar într-o zi eliberare din robia stricăciunii de care suferă întreaga creație, pentru a ne bucura de măreața libertate a copiilor lui Dumnezeu, dar între timp eliberare din conflictele etnice pentru a face parte din familia lui Dumnezeu și eliberare pentru a ne dăruie de bună voie slujirii lui Dumnezeu și a altora.

Nu ne surprinde să descoperim că Biserica a recunoscut importanța Epistolei către romani în toate timpurile, și cu atât mai mult în perioada Reformei. Luther a denumit-o „cu adevărat cea mai importantă secțiune a Noului Testament și... într-adevăr cea mai curată Evanghelie”.

El continuă: „Se merită nu doar ca fiecare creștin să o știe cuvânt cu cuvânt, pe de rost, ci și să își petreacă fiecare zi din viață meditănd la ea, făcând-o pâinea de zi cu zi a sufletului său”.¹ Tot așa a scris și Calvin, declarând că „dacă am înțeles cu adevărat această epistolă, ni s-a deschis ușa spre cele mai adânci comori ale Scripturii”.²

Și reformatorii britanici și-au exprimat aprecierea față de Epistola către romani. De pildă, William Tyndale, părintele traducătorilor Bibliei în limba engleză, o prezintă în prologul său ca „cea mai importantă și cea mai minunată parte a Noului Testament, cea mai curată Evangelion, adică veste bună... precum și o lumină și un făgaș pentru toată Scriptura”. Și își îndeamnă cititorii să o învețe pe de rost. Pentru că, îi asigură el, „cu cât este studiată mai mult, cu atât va deveni mai accesibilă; cu cât o vom rumea mai mult, cu atât va avea un gust mai plăcut în gura noastră”.³

1. Influența epistolei

De-a lungul timpului, mai mulți conducători de seamă ai Bisericii au mărturisit rolul pe care l-a avut Epistola către romani în viața lor, în unele cazuri ea fiind cea care a determinat convertirea lor. Voi prezenta cinci dintre ei, pentru a ne încuraja să o studiem cu multă seriozitate.

Aurelius Augustinus, cunoscut lumii sub numele de Augustin din Hippo, care avea să devină cel mai renumit părinte apusean al Bisericii primelor veacuri, s-a născut într-o mică fermă din nordul Africii, pe teritoriul Algeriei de astăzi. În timpul tinereții sale zbuciumate a fost robul patimilor sexuale, dar și subiectul rugăciunilor necurmuate ale mamei lui, Monica. Fiind profesor de literatură și retorică, s-a mutat la Cartagina, apoi la Roma, iar în cele din urmă la Milano, unde a fost fermecat de predicile episcopului Ambrozie. Într-o bună zi, în vara anului 386 d.H., pe când avea 32 de ani, a ieșit în grădina locuinței sale milaneze, pentru a rămâne puțin singur. Mai târziu, în *Confesiunile* sale, el scria:

Mă dusesese acolo frământarea inimii mele, unde nimeni să nu mai împiedice aprinsa ceartă, pe care o pornisem împotriva mea însumi... înfășurându-mă și zbatându-mă în lațul meu... m-am întins sub un smochin, nu știu cum, și am dat frâu liber lacrimilor și au izbucnit râurile ochilor mei.

¹ Luther, 1546, p. 365.

² Calvin, p. 5.

³ Din traducerea Noului Testament făcută de William Tyndale, 1534.

Și iată că aud o voce din casa vecină, o voce parcă a unui copil sau a unei copile, care zicea, cântând, și repeta des: „Ia și citește, ia și citește” ... M-am ridicat, socotind că dumnezeirea nu-mi poruncește nimic altceva decât să deschid cartea și să citesc primul capitol pe care-l voi fi găsit... Așadar, în grabă, m-am întors la locul în care... pusesem cartea Apostolului, când mă ridicasem de acolo. Am luat-o, am deschis-o și am citit în tăcere capitolul asupra căruia s-au fixat ochii mei: „Nu în ospete și în beții, nu în desfrânări și fapte de rușine, nu în ceartă și în pizmă, ci îmbrăcându-vă în Domnul Isus Hristos, iar grija de trup să nu o faceți spre poftă” (Rom. 13:13–14). Nu era nevoie să mai dau altă pagină și să citesc. În adevăr, imediat după ce am citit această idee, ca și când în inima mea s-ar fi revărsat o lumină de siguranță, toate umbrele îndoielii s-au destrămat.⁴

În 1515, un alt profesor a fost cuprins de o criză spirituală asemănătoare. Asemenea tuturor celorlalți din creștinătatea medievală, Martin Luther fusese crescut în frica de Dumnezeu, de moarte, de judecată și de iad. Pentru că cea mai sigură modalitate de a ajunge în cer era de a deveni călugăr (după cum se credea atunci), în 1505, la vârsta de 21 de ani, a îmbrățișat viața monahală, alăturându-se călugărilor augustinieni de la Erfuhrt, unde se ruga și postea uneori zile întregi, recurgând la multe alte privațiuni excesive. „Am fost un călugăr bun”, scria el mai târziu. „Am respectat regula ordinului meu cu atâta strictețe încât aș putea spune că, dacă un călugăr ar fi ajuns vreodată în cer datorită vieții lui de călugăr, acel călugăr aș fi fost eu.”⁵ „Luther a sondat toate resursele catolicismului contemporan lui, care ar fi putut să potolească neliniștea unui spirit înstrăinat de Dumnezeu.”⁶ Însă nimic nu i-a alinat cugetul chinuit până în clipa în care, fiind numit profesor de Biblie la Universitatea Wittenberg, a studiat și a ținut prelegeri mai întâi din Psalmi (1513–1515), iar apoi din Epistola către romani (1515–1516). La început era mândru pe Dumnezeu, cum va mărturisi mai târziu, deoarece i se părea mai degrabă un judecător înspăimântător, decât un Mântuitor plin de îndurare. Oare unde putea găsi un Dumnezeu îndurător? Și ce voia să spună Pavel în Romani 1:17 prin afirmația „Neprihănirea lui Dumnezeu a fost descoperită în Evanghelie”? Luther ne spune cum s-a rezolvat dilema sa:

---

⁴ Augustin, Cartea VIII, 19–29, p. 242–251.

⁵ Roland H. Bainton, *Luther: omul și reformatorul*, Casa Cărții, 2017, p. 48.

⁶ *Ibid.*, p. 54.

Doream mult să înțeleg Epistola lui Pavel către romani și nimic nu mă împiedica decât o singură expresie: „Neprihănirea lui Dumnezeu”, deoarece eu credeam că este vorba despre neprihănirea prin care Dumnezeu este drept și acționează într-un mod drept prin faptul că îl pedepsește pe cel nelegiuit... Am cugetat zi și noapte până când... am înțeles adevărul că neprihănirea lui Dumnezeu este acea neprihănire prin care, prin har și completamente în baza îndurării Sale, ne îndreptățește pe noi, prin credință. Atunci am simțit că mă nasc din nou și că ușile s-au deschis înaintea mea și intru în rai. Întreaga Scriptură a căpătat un nou înțeles pentru mine și, dacă până în acea clipă „Neprihănirea lui Dumnezeu” mă umpluse de ură, din acel moment a devenit pentru mine nespuse de dulce, inundându-mă cu dragoste. Acest pasaj din scrierea lui Pavel a devenit pentru mine poarta de intrare în ceruri.⁷

Peste 200 de ani, aceeași revelație pe care a avut-o Luther cu privire la îndreptățirea prin har, prin credință, a avut-o și John Wesley. Fratele său mai tânăr, Charles, înființase împreună cu niște prieteni de la Oxford un club poreclit mai târziu „Clubul sfânt”, iar în noiembrie 1729 John s-a alăturat acestuia, devenind liderul lui. Membrii acestui club s-au lansat în studii sacre, introspecție, activități publice și private cu caracter religios și activități filantropice, din câte se pare cu speranța că vor câștiga prin asemenea fapte bune mântuirea sufletelor lor. În 1735, frații Wesley au plecat cu un vas spre Georgia în calitate de capelani pentru coloniști și misionari pentru indieni. Doi ani mai târziu, s-au întors profund dezamăgiți, mângâiați doar de admirația pe care le-a stârnit-o evlavia și credința unora dintre moravieni. Apoi, în 24 mai 1738, în timpul unei întruniri a moravienilor pe strada Aldersgate, în Londra, la care a plecat „fără nicio tragere de inimă”, John Wesley a renunțat să mai creadă în propriile puteri, punându-și credința în Hristos. Cineva citea din *Prefața la... Romani* scrisă de Luther. Wesley notează în jurnal:

---

⁷ Acest pasaj pare a fi traducerea liberă făcută de F.F. Bruce (p. 57) relatării de către Luther însuși a „experienței din turn”, denumită astfel deoarece a avut loc în timp ce stătea în turnul Mănăstirii Negre din Wittenberg. Relatarea sa a fost publicată pentru prima dată în 1545, în prefața de autor a scrierilor lui în latină, ediția Wittenberg. A fost reprodusă și în ediția americană a Operelor lui Luther (vol. 34, Mühlenberg Press, 1960) p. 336 și urm. și de Fitzmyer, p. 260 și urm. Vezi și traducerea lui Gordon E. Rupp în cartea sa, *The Righteousness of God: Luther's Studies*, Hodder and Stoughton, 1953, p. 121 și urm.

Cam pe la nouă fără un sfert, în timp ce el descria schimbarea inimii pe care o lucrează Dumnezeu prin credința în Hristos, mi-am simțit inima cuprinsă de o căldură stranie. Am simțit că și eu cred, cu adevărat, în Hristos, numai în Hristos, pentru a fi mântuit, și am fost sigur că El a luat păcatele *mele*, da, *pe ale mele*, și că m-a izbăvit și *pe mine* de legea păcatului și a morții.⁸

Apropiindu-ne de zilele noastre, putem menționa încă doi lideri creștini. Ambii au fost europeni: unul român, celălalt elvețian. Ambii au făcut parte din cler, unul din cel ortodox, celălalt din cel protestant. Ambii s-au născut spre sfârșitul secolului al XIX-lea, deși nu s-au întâlnit vreodată și probabil nici nu au auzit unul de celălalt. Și totuși, în ciuda faptului că s-au născut în țări diferite, că au crescut în culturi și biserici diferite, ambii au fost transformați studiind Epistola către romani. Mă refer la Dumitru Cornilescu și Karl Barth.

În timp ce studia la Seminarul Teologic Ortodox din București, Dumitru Cornilescu tânjea să trăiască o viață spirituală mai vie, mai profundă. În căutările sale, a citit scrierile unor autori evanghelici, care, la rândul lor, l-au îndreptat spre Biblie. Și s-a hotărât să traducă Biblia în limba română modernă, începând acest proiect în 1916 și terminându-l aproximativ șase ani mai târziu. Studiind Epistola către romani, a ajuns să creadă lucruri care nu-i fuseseră familiare, ba chiar i se păruseră inacceptabile: că „nu este niciun om neprihănit, niciunul măcar” (3:10), „toți au păcătuit” (3:23), „plata păcatului este moartea” (6:23) și că păcătoșii pot fi „socotiți neprihăniți” prin Hristos (3:24) deoarece „Dumnezeu L-a rânduit mai dinainte să fie, prin credința în sângele Lui, o jertfă de ispășire” (3:25). Prin aceste texte, și altele, din Epistola către romani a ajuns să înțeleagă că Dumnezeu, prin Hristos, a făcut tot ce trebuia împlinit pentru mântuirea noastră. „Am crezut că această mântuire mi se oferă și mie” a spus el; „L-am primit pe Hristos ca Mântuitorul meu cel viu”. „De atunci încolo, scrie Paul Negruț, Cornilescu a avut certitudinea că îi aparține lui Dumnezeu și că este un om nou.” Traducerea sa, publicată în 1921, a devenit textul standard al Societății Biblice. Însă el a fost exilat de către patriarhul ortodox în 1923 și a murit în Elveția câțiva ani mai târziu.⁹

---

⁸ *John Wesley's Journal*, nota din data de 24 mai 1738.

⁹ Îi sunt recunoscător dr. Paul Negruț din Oradea, România, pentru permisiunea de a citi și cita lucrarea sa nepublicată, „Biblia și problema autorității în Biserica Ortodoxă din România”.

Elveția a fost și patria lui Karl Barth. În timpul studiilor sale teologice dinaintea războiului a intrat sub influența unor învățați liberali de frunte ai vremii, îmbrățișându-le visul utopic al progresului uman și al transformării sociale. Dar carnajul îngrozitor și bestialitatea Primului Război Mondial, în combinație cu propriile reflecții asupra mesajului Epistolei către romani au fost suficiente pentru a spulbera iluziile optimismului liberal. Chiar în timp ce scria comentariul acestei epistole, spunea că „nu prea ai nevoie de imaginație... ca să auzi sunetul tunurilor umplând văzduhul în nord”.¹⁰ Publicarea primei ediții a comentariului său, în 1918, a marcat ruptura de liberalismul teologic. Ajunsesse să vadă că Împărăția lui Dumnezeu nu este corespondentul religios al socialismului, posibil datorită vitejiei omenești, ci un început cu totul diferit, înfăptuit de Dumnezeu.¹¹ De fapt, principiul fundamental care s-a cristalizat în gândirea lui a fost „dumnezeirea lui Dumnezeu”, adică „existența, puterea și începutul absolut unice ale lui Dumnezeu”.¹² Totodată, a înțeles adâncimea păcatului și vinovăției omului. Și-a intitulat comentariul pasajului din Romani 1:18 și urm. (în care Pavel demască stricăciunea neamurilor) „Noaptea”, iar despre versetul 18 a scris:

Relația noastră cu Dumnezeu este *nedumnezeiască*... Credem că... ne putem ticlui relația cu El, la fel cum ne ticluim celelalte relații... Îndrăznim să ne dăm drept însoțitorii, patronii, consilierii și comisarii Săi... Aceasta este *nedumnezeirea* relației noastre cu Dumnezeu.¹³

Barth mărturisește că a scris „cu bucuria celui care descoperă lucrurile”. Deoarece, adaugă el, „Glasul răsunător al lui Pavel era nou pentru mine: și pentru mulți alții, dacă pentru mine era astfel”.¹⁴ Dar accentuarea intransigentă a dependenței totale a păcătosului de harul mântuitor și suveran al lui Dumnezeu în Isus Hristos a creat ceea ce Sir Edwyn Hoskins (traducătorul său în limba engleză) a descris drept „zarvă și agitație”.¹⁵ Sau, după cum se exprima teologul romano-catolic Karl Adam, folosind imagistica adecvată unor vremuri de război, comentariul lui Barth a căzut „asemenea unui proiectil pe terenul de joacă al teologilor”.¹⁶

¹⁰ Barth, p. v.

¹¹ Vezi John Bowden, *Karl Barth, Theologian*, SCM, 1983.

¹² Eberhard Busch, *Karl Barth*, ET, 1975, SCM, 1976, p. 119.

¹³ *Ibid.*, p. 44.

¹⁴ *Ibid.*, p. 2.

¹⁵ *Ibid.*, p. xi.

¹⁶ Citat de Bruce, p. 58 și de Robinson, p. viii.

Introducere: Evanghelia lui Dumnezeu și dorința lui Pavel de a o împărtăși altora

Romani 1:1–17

Pavel își începe epistola într-un mod foarte personal. Pronumele personal și posesiv (eu, mie, al meu) apare de peste douăzeci de ori în aceste prime versete. În mod evident dorește să stabilească încă de la început o relație apropiată cu cititorii săi. Introducerea sa este formată din trei părți, pe care le voi denumi „Pavel și Evanghelia” (v. 1–6), „Pavel și romanii” (v. 7–13) și „Pavel și evanghelizarea” (v. 14–17).

Romani 1:1–6

I. Pavel și Evanghelia

Convențiile privind modul de redactare a unei scrisori diferă de la o cultură la alta. Astăzi noi ne adresăm mai întâi destinatarului („Dragă Ioana”) și ne prezentăm de-abia la sfârșit („Cu drag, Mircea”). În lumea antică însă obiceiul era tocmai invers, cel ce scria se prezenta întâi pe sine și abia apoi preciza cine este destinatarul („Mircea către Ioana, Salutări!”). Cum era și normal, Pavel respectă convențiile vremii sale, excepție fiind aici prezentarea sa mult mai detaliată decât se obișnuia, prezentare făcută în raport cu Evanghelia. Lucrul acesta se datorează, probabil, faptului că nu el a fondat biserica din Roma. Nici măcar nu a vizitat-o până la acea dată. De aceea, simte nevoia să dovedească validitatea scrisorilor sale de acreditare ca apostol și să rezume Evanghelia. *Pavel, rob al lui Isus Hristos, chemat să fie apostol, pus deoparte ca să vestească Evanghelia lui Dumnezeu, începe el.*

Cuvântul *doulos* este corect tradus prin „rob”. În Vechiul Testament există o succesiune venerabilă de israeliți, începând cu Moise și Iosua, care s-au autointitulat „slujitorii” sau „sclavii” lui Iahve (de ex. „Ascultă-mă, Doamne, căci sunt robul tău”),¹ în timp ce Îl vedem pe Iahve denumind întregul Israel „robul Meu”.² Este remarcabil însă cât de ușor a fost transferat în Noul Testament titlul „Domnul” de la Iahve la Isus (de ex. v. 4, 7),

---

¹ Ps. 116:16.

² De ex. Is. 44:1, 2.

în timp ce „robii” Domnului nu se mai referă strict la Israel, ci la toți cei ce sunt ai Săi, indiferent dacă sunt iudei sau neamuri.

„Apostol”, pe de altă parte, a fost de la început un titlu creștin distinct, deoarece Isus Însuși l-a ales pentru a-i desemna pe cei doisprezece,³ iar Pavel a susținut că el a fost adăugat la numărul acestora.⁴ Condițiile distincte pe care trebuia să le îndeplinească apostolii erau: chemarea și însărcinarea primită direct și personal de la Isus; martori oculari ai persoanei istorice a lui Isus, cel puțin ai învierii Sale (o condiție foarte importantă)⁵; și trimiterea lor de către Isus să propovăduiască, având autoritatea Sa. Astfel, apostolul Noului Testament seamănă atât cu profetul Vechiului Testament, care era „chemat” și „trimis” de Iahve să vorbească în numele Său, cât și cu *šāliah*-ul din iudaismul rabinic, care era „un reprezentant sau un delegat autorizat, având în mod legal puterea de a acționa (în cadrul anumitor limite prescrise) în numele superiorului său”.⁶ Rolul de învățător autoritar al apostolului trebuie înțeles pe acest fond dublu.

Faptul că Pavel se denumește pe sine atât „rob”, cât și „apostol” este izbitor mai ales dacă vom observa deosebirile dintre cei doi termeni. Mai întâi, „rob” este un titlu deosebit de umil; el arată sentimentul de nimicnicie personală, trăit de Pavel, al unui om fără drepturi, care a fost cumpărat pentru a-I aparține lui Hristos.

„Apostol”, pe de altă parte, era un titlu cu o autoritate deosebită; exprima conștientizarea unui privilegiu și a unei demnități oficiale, deținute prin numirea în această funcție de către Isus Hristos. În al doilea rând, „rob” este un termen creștin general (orice ucenic privește spre Isus Hristos ca spre Domnul său), în timp ce „apostol” este un titlu special (rezervat celor doisprezece și lui Pavel și, probabil, încă unuia sau doi, ca Iacov, de pildă). Ca apostol, el fusese *pus deoparte ca să vestească Evanghelia lui Dumnezeu*.

Cum ar fi dorit Pavel să înțeleagă cititorii săi această punere deoparte? Verbul *aphōrismenos* are aceeași rădăcină ca și cuvântul „fariseu” (*pharisaios*). A ales Pavel în mod deliberat acest termen, deoarece el fusese un fariseu?⁷ Anders Nygren, de pildă, demonstrându-și tradiția luterană,

³ Luca 6:12 și urm.

⁴ De ex. Gal. 1:1.

⁵ Fapte 1:21–26; 1 Cor. 9:1; 15:8 și urm.

⁶ Barrett, p. 16.

⁷ Flp. 3:5.

scrie că „în calitate de fariseu, Pavel se pusese pe sine deoparte pentru Lege, dar acum Dumnezeu l-a pus deoparte pentru... Evanghelie... astfel că întâlnim chiar în primul verset principala juxtapunere din epistolă, dintre Lege și Evanghelie, care, dintr-un punct de vedere, reprezintă tema Epistolei către romani”⁸. Este îndoielnic însă că cititorii lui Pavel ar fi remarcat acest joc de cuvinte. Este foarte probabil ca Pavel să fi văzut o paralelă între consacrarea sa pentru funcția de apostol și cea a lui Ieremia pentru funcția de profet. Deoarece în Galateni Pavel scrie că Dumnezeu l-a pus deoparte (utilizând același cuvânt) încă de la nașterea sa, după care l-a chemat să Îl propovăduiască pe Hristos neamurilor⁹ exact așa cum Dumnezeu îi spusese lui Ieremia: „Mai înainte ca să te fi întocmit în pântecele mamei tale, te cunoșteam și mai înainte ca să ieși tu din pântecele ei, Eu te pusesem deoparte și te făcusem proroc al neamurilor”¹⁰. De aceea trebuie să vedem întâlnirea lui Pavel cu Hristos pe drumul Damascului nu doar ca pe convertirea sa, ci totodată ca momentul însărcinării sale de a deveni apostol (*egō apostellō se*, „te trimit”, „te fac apostol”),¹¹ și în special apostol printre neamuri.

Așadar, cele două expresii verbale folosite de Pavel, *chemat să fie apostol și pus deoparte ca să vestească Evanghelia lui Dumnezeu*, sunt legate inseparabil una de cealaltă. Nu ne putem gândi la „apostol” fără să ne gândim la „Evanghelie” și viceversa. Ca apostol, Pavel avea responsabilitatea de a primi, formula, apăra, păstra și propovădui Evanghelia, combinând astfel rolurile de mandatar, avocat și vestitor. După cum spune profesorul Cranfield, funcția apostolului era de „a sluji Evanghelia printr-o proclamare autoritară și normativă a acesteia”¹².

În continuare Pavel oferă o analiză în șase puncte a Evangheliei pentru care a fost el pus deoparte.

1. Evanghelia își are originea în Dumnezeu

„«Dumnezeu» este cel mai important cuvânt din această epistolă” scria dr. Leon Morris. „Romani este o carte despre Dumnezeu. Niciun alt subiect nu apare atât de frecvent ca Dumnezeu. Orice discută Pavel în această epistolă, o face legând subiectul respectiv de Dumnezeu...”

⁸ Nygren, p. 45 și urm.

⁹ Gal. 1:15 și urm.

¹⁰ Ier. 1:5.

¹¹ Fapte 26:17.

¹² Cranfield, vol. I, p. 53.